

ЗАКОН О УНИВЕРЗИТЕТУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се делатност универзитета и факултета, односно академија уметности, општи принципи њихове организације и управљања, као и начин финансирања ове делатности.

Образовно-научна, односно образовно-уметничка делатност остварује се на универзитету, односно факултету, у складу са овим законом и статутом универзитета, односно факултета.

Члан 2.

Универзитет је аутономна научна, односно уметничка и образовна установа.

Универзитет је правно лице.

Члан 3.

Универзитет чине најмање три факултета.

Актом о оснивању универзитета утврђују се факултети у саставу универзитета и њихови међусобни односи.

У саставу универзитета могу бити и институти, универзитетска библиотека, као и друге организације чија је делатност у складу са делатношћу универзитета.

Организација универзитета и односи између факултета и других организација у саставу универзитета (у даљем тексту: чланови универзитета) уређују се статутом универзитета.

Члан 4.

Универзитету и његовим члановима зајамчена је слобода научног, односно уметничког и образовног рада и стваралаштва.

На универзитету и његовим члановима није дозвољено политичко, страначко и верско организовање и деловање.

Универзитет и његови чланови аутономни су у обављању своје делатности.

Простор универзитета и његових чланова је неповредив у складу са овим законом.

Члан 5.

Универзитет организује и обавља делатност у области научног, односно уметничког и образовног рада и обавља друге послове који су у функцији његове делатности, у складу са овим законом и статутом универзитета.

Члан 6.

Факултет, односно академија уметности (у даљем тексту: факултет) је образовно-научна, односно образовно-уметничка установа која у оквиру своје матичне делатности, обавља основне, специјалистичке, магистарске и докторске студије, као и облике студија за иновације знања и стручног образовања и усавршавања.

Факултет може обезбедити извођење наставе из појединих наставних предмета на другом факултету, за које је тај други факултет матичан.

Ближи услови за извођење наставе из става 2. овог члана утврђују се статутом универзитета.

Факултет, самостално или у сарадњи са другом организацијом, обавља основна, примењена и развојна истраживања, односно уметнички рад и истраживања која су у функцији развоја образовне делатности.

Факултет може обављати и друге послове који су у функцији његове делатности, у складу са својим статутом.

Послови и организација факултета уређују се статутом факултета.

Факултет је правно лице.

Члан 7.

Непокретности и друга средства која обезбеди Република као оснивач за оснивање и рад универзитета и факултета у државној су својини.

Непокретности из става 1. овог члана не могу се отуђивати без сагласности оснивача.

Непокретности и друга средства из става 1. овог члана могу се користити само за обављање делатности универзитета и факултета утврђене овим законом.

Непокретности и друга средства задужбине, фондације или фонда које користи универзитет, односно факултет могу се користити искључиво у сврхе које је одредио донатор, у складу са законом.

Непокретности и друга имовина коју универзитет, односно факултет стекне обављањем своје делатности, као и на основу завештања и поклона својина су универзитета, односно факултета који је ту имовину стекао.

Члан 8.

На универзитету и факултету настава се изводи на српском језику.

На универзитету и факултету настава се може изводити и на језику националне мањине, односно народности и на неком од светских језика.

Универзитет и факултет може изводити наставу из става 2. овог члана, по претходно прибављеној сагласности Владе Републике Србије (у даљем тексту: Влада).

Члан 9.

Управни надзор над радом универзитета и факултета обавља Министарство просвете и спорта.

II. ОСНИВАЊЕ И УКИДАЊЕ УНИВЕРЗИТЕТА И ФАКУЛТЕТА

Члан 10.

Универзитет и факултет може основати Република, правна и физичка лица.

Страна правна и физичка лица могу основати факултет у складу са законом.

Универзитет и факултет могу обављати делатност у иностранству, ако за то постоји друштвени интерес, уз сагласност оснивача, а по претходно прибављеној сагласности Владе.

Члан 11.

Универзитет, односно факултет, чији је оснивач Република може мењати назив, седиште и вршити статусне промене, по претходно прибављеној сагласности Владе.

Члан 12.

Универзитет, односно факултет, може почети са радом и обављати делатност ако испуњава кадровске, просторне и техничке услове.

Услове из става 1. овог члана прописује Министарство просвете и спорта на предлог Републичког савета за развој универзитетског образовања.

Министарство просвете и спорта на предлог Републичког савета за развој универзитетског образовања утврђује испуњеност услова за почетак рада и обављање делатности универзитета, односно факултета.

Оснивач, уз захтев за утврђивање испуњености услова за почетак рада и обављање делатности универзитета, односно факултета, подноси доказе о испуњености услова.

По захтеву оснивача Републички савет за развој универзитетског образовања утврђује предлог и доставља га Министарству просвете и спорта у року од 45 дана од дана подношења захтева.

Уколико у року из става 5. овог члана Републички савет за развој универзитетског образовања не достави предлог, Министарство просвете и спорта одлучује без предлога.

Против решења којим се одбија захтев за оснивање универзитета, односно факултета може се водити управни спор.

Члан 13.

Када је оснивач универзитета, односно факултета Република, акт о оснивању доноси Влада.

У поступку оснивања универзитета, односно факултета чији оснивач није Република, оснивач доноси елаборат о оправданости оснивања.

Елаборат из става 2. овог члана садржи разлоге за оснивање универзитета, односно факултета, услове које обезбеђује оснивач за почетак рада и обављање делатности и предлог наставног плана и програма студија.

Сагласност на елаборат из става 2. овог члана даје Републички савет за развој универзитетског образовања.

Оснивач из става 2. овог члана доноси акт о оснивању универзитета, односно факултета, по прибављеној сагласности из става 4. овог члана.

Пре доношења акта о оснивању факултета чији је оснивач Република, прибавља се мишљење универзитета у чијем се саставу факултет оснива.

Члан 14.

Универзитет, односно факултет укида се под условима и по поступку утврђеним законом.

О укидању универзитета односно факултета чији је оснивач Република одлучује Влада.

Студенти укинутог универзитета, односно факултета имају право да заврше започете студије на универзитету, односно факултету који одреди министар просвете и спорта.

III. ДЕЛАТНОСТ УНИВЕРЗИТЕТА И ФАКУЛТЕТА

1. Образовна делатност

1.1. Наставни план и програм

Члан 15.

Образовна делатност на факултету и универзитету остварује се кроз студије, као и кроз посебне облике студија за иновације знања и стручно образовање и усавршавање.

Члан 16.

Студије на факултету су основне, специјалистичке, магистарске и докторске.

Студије на универзитету су специјалистичке, магистарске и докторске из интердисциплинарних и мултидисциплинарних научних области, односно уметности.

Универзитет, односно факултет може организовати студије из свог делокруга у сарадњи са страним универзитетом, факултетом или међународном организацијом.

Члан 17.

Студије се остварују на основу наставног плана и програма.

Наставним планом се утврђују трајање студија, наставни предмети и њихов распоред по годинама студија, семестрима и триместрима и број часова предавања и вежби.

Обим свих облика наставе може се исказати бројем бодова уместо бројем часова.

Програмом наставног предмета утврђује се његов садржај, облици наставе и начин провере знања студената.

Члан 18.

Наставни програм основних студија обухвата: друштвено-хуманистичке, теоријско-методолошке, опште стручне и уже стручне наставне садржаје.

Наставни програм специјалистичких студија обухвата: теоријско-стручне и уже стручне програмске садржаје, као и практичан стручни рад.

Наставни програм магистарских студија обухвата: теоријско-методолошке садржаје и научни, односно уметнички рад.

Наставни програм докторских студија обухвата: теоријско-методолошке садржаје и научни рад.

Члан 19.

Наставне планове основних, магистарских и докторских студија, факултет чији је оснивач Република, доноси уз сагласност универзитета.

Универзитет, чији је оснивач Република, доноси наставне планове и програме за облике студија које организује.

Универзитет, односно факултет, чији је оснивач правно или физичко лице, доноси наставни план, по претходно прибављеној сагласности министра просвете и спорта.

Министар просвете и спорта именује стручну комисију која даје оцену усклађености наставног плана из става 3. овог члана са достигнућима науке.

Наставне програме студија доноси универзитет, односно факултет.

Наставни план специјалистичких студија доноси факултет.

Наставне планове и програме специјалистичких, магистарских и докторских студија које организују више факултета доноси универзитет, на предлог тих факултета.

Наставни план и програм сталног стручног образовања и усавршавања доноси факултет.

Члан 20.

Универзитет, односно факултет врши измену и допуну наставног плана и програма по поступку прописаном за доношење новог наставног плана и програма.

Не сматрају се изменама и допунама наставног плана и програма измене и допуне које универзитет, односно факултет врши ради њиховог усклађивања са организацијом рада и достигнућима науке.

Члан 21.

Наставним планом основних студија може се утврдити најмање 24, а највише 30 часова предавања и вежби седмично.

На факултету уметности, односно академији уметности у фонд часова из става 1. овог члана не улази обавезан практичан рад студената, односно вежбе из уметничких наставних предмета.

Члан 22.

Програме студија за иновације знања и стручног образовања и усавршавања доноси факултет.

Лицу које савлада програм студија за иновације знања и стручно образовање и усавршавање факултет издаје одговарајућу јавну исправу.

Факултет у оквиру своје делатности организује полагање стручног испита, по претходно прибављеној сагласности министра просвете и спорта.

Министар просвете и спорта не даје сагласност факултету за обављање послова из става 3. овог члана, ако факултет обавља ове послове као јавно овлашћење поверено законом.

Програм стручних испита утврђује факултет и одговарајуће министарство.

Члан 23.

Студије се остварују у току школске године која почиње 1. октобра текуће године, а завршава се 30. септембра наредне године.

Статутом универзитета, односно факултета утврђује се време остваривања програма основних, специјалистичких, магистарских и докторских студија у току школске године.

Члан 24.

Универзитет, односно факултет доноси годишњи програм рада. Програм рада се доноси до 30. септембра за наредну школску годину.

Члан 25.

Основне студије трају од четири до шест школских година.

Специјалистичке студије трају од једне до две школске године, у складу са статутом универзитета, односно факултета.

Магистарске студије трају две школске године.

Докторске студије трају три школске године.

Трајање специјалистичких студија из медицине, стоматологије и фармације уређује се посебним законом.

Члан 26.

Настава се остварује: предавањима, вежбама, семинарима, консултацијама, научним, односно уметничким радом, стручном праксом, менторским радом, као и другим облицима образовно-научног, односно образовно-уметничког рада утврђеним статутом универзитета, односно факултета.

Организација извођења наставе утврђује се статутом универзитета, односно факултета.

Члан 27.

Обавезе универзитета, односно факултета, према студентима у погледу начина организовања и времена одржавања наставе, као и обезбеђивања других услова за савлађивање наставног плана и програма, уређују се општим актом универзитета, односно факултета.

1.2. Уџис

Члан 28.

У прву годину основних студија може се уписати лице које има средње образовање у четворогодишњем трајању утврђено статутом факултета.

У прву годину основних студија на факултету уметности, односно академији уметности може се уписати и лице које нема завршено средње образовање, под условима утврђеним статутом факултета, односно академије уметности.

Члан 29.

У прву годину специјалистичких студија може се уписати лице које има високо образовање.

У прву годину магистарских студија може се уписати лице које има високо образовање утврђено статутом универзитета, односно

факултета и које је на основним студијама стекло просечну оцену најмање 8 (осам).

Лице које има просечну оцену мању од 8 (осам) на основним студијама полаже квалификациони испит, у складу са статутом универзитета, односно факултета.

У прву годину докторских студија може се уписати лице које има високо образовање утврђено статутом универзитета, односно факултета и које је на основним студијама стекло просечну оцену најмање 9 (девет).

Услови за упис на студије ближе се утврђују статутом универзитета и факултета.

Члан 30.

Странац се може уписати у прву годину основних, специјалистичких, магистарских и докторских студија под истим условима као и југословенски држављанин.

Странац може конкурисати за упис у прву годину основних, специјалистичких, магистарских и докторских студија које се изводе на српском језику, под условом да влада тим језиком.

Проверу знања српског језика обавља посебна комисија на начин утврђен статутом факултета, односно универзитета.

Странац плаћа школарину на основним, специјалистичким, магистарским и докторским студијама, осим ако међународним споразумом није другачије одређено.

Странац се може уписати на студије ако је здравствено осигуран.

Члан 31.

Посебан услов за упис у прву годину студија које се изводе на страном језику или језику националне мањине јесте знање језика на коме се изводи настава.

Проверу знања језика из става 1. овог члана обавља посебна комисија, на начин и по поступку прописаним статутом факултета, односно универзитета.

Студент уписан на студије из става 1. овог члана не може прелазити у току студија на наставни план и програм студија који се изводи на српском језику.

Члан 32.

Одлуку о броју студената који се уписују у прву годину основних, магистарских и докторских студија чије се образовање финансира из буџета и који плаћају школарину за факултете и универзитета чији је оснивач Република доноси Влада по прибављеном мишљењу универзитета.

Универзитет доставља мишљење из става 1. овог члана полазећи од кадровских, просторних, техничких и других могућности факултета и друштвених потреба.

Одлука из става 1. овог члана доноси се до 31. марта текуће школске године за наредну школску годину.

Члан 33.

Упис у прву годину студија на факултету, односно универзитету спроводи се на основу конкурса.

Конкурс из става 1. овог члана садржи: број студената који се могу уписати за сваки одсек, групу или смер; услове за упис студената; мерила за утврђивање редоследа кандидата; начин и време полагања квалификационог и пријемног испита, односно испита за проверу склоности и способности; рок за упис примљених кандидата и висину школарине коју плаћају студенти чије се образовање не финансира из буџета.

Факултети чији је оснивач Република објављују заједнички конкурс за упис у прву годину основних студија.

Члан 34.

Кандидат који конкурише за упис у прву годину основних студија полаже пријемни испит, односно испит за проверу склоности и способности.

Изузетно од става 1. овог члана, кандидат који је као ученик трећег или четвртог разреда средње школе показао изузетан успех на републичком такмичењу које организује Министарство просвете и спорта, односно на савезном или међународном такмичењу, не полаже пријемни испит из тог наставног предмета, у складу са статутом универзитета и факултета.

Кандидату из става 2. овог члана вреднује се пријемни испит, односно део тог испита максималним бројем бодова.

Редослед кандидата за упис у прву годину основних студија утврђује се на основу општег успеха постигнутог у средњем образовању и резултата постигнутих на пријемном испиту, односно испиту за проверу склоности и способности.

Члан 35.

Статус студента се стиче уписом на факултет, односно универзитет.

Статус студента који се финансира из буџета студент остварује само на једном универзитету, односно факултету.

Статус студента се губи исписом са факултета, даном дипломирања и кад студент не изврши упис године студија.

Члан 36.

Лице са вишим, односно високим образовањем може се уписати на основне студије на факултету без полагања пријемног испита, односно испита за проверу склоности и способности, у складу са статутом факултета.

Право из става 1. овог члана остварује се на лични захтев.

Декан одлучује о признавању положених испита.

Лице из става 1. овог члана уписује се у одређену годину студија, под условима прописаним статутом факултета, у статусу самофинансирајућег студента.

Члан 37.

Студент може прелазити у току студија на други факултет, односно са једног на други одсек, групу или смер истог факултета, ако испуни услове за упис у наредну годину студија на факултету на којем је уписан.

Студент из става 1. овог члана задржава стечени статус у погледу плаћања студија.

Студент не може прећи на други факултет у првој и последњој години студија.

Статутом факултета ближе се утврђују услови уписа на факултет, односно на други одсек, групу или смер унутар истог факултета.

1.3. Испити

Члан 38.

Успех студената на испиту изражава се оценом од 5 (пет) до 10 (десет).

При утврђивању оцене на испиту узима се у обзир и резултат студента постигнут на вежбама, колоквијумима, семинарима или другим облицима наставе.

Студент који није постигао задовољавајући успех на испиту добија оцену 5 (пет).

Оцену даје наставник, односно испитна комисија.

Оцена се уписује у индекс и записник. Оцена 5 (пет) се не уписује у индекс.

Члан 39.

Испитни рокови јесу априлски, јунски, септембарски, октобарски и јануарски.

Статутом факултета могу се утврдити и други испитни рокови.

Статутом факултета, односно универзитета утврђује се начин обезбеђивања јавности испита, као и право студента да поново полаже испит ако је незадовољан добијеном оценом.

Апсолвент има право да полаже испите сваког месеца у току школске године.

Статутом факултета уметности, односно академије уметности могу се утврдити наставни предмети из којих се испит може полагати само у једном испитном року у току школске године.

Члан 40.

После три неуспела полагања истог испита студент тај испит полаже уз накнаду трошкова.

Студент може тражити да полаже испит из става 1. овог члана пред комисијом коју образује декан.

1.4. Правила основних студија

Члан 41.

Студент је обавезан да похађа наставу и изврши предиспитне обавезе утврђене наставним програмом универзитета, односно факултета.

Овером зимског семестра студент стиче право да похађа наставу у летњем семестру.

Услови за оверу семестра и године студија прописују се статутом факултета.

Члан 42.

Студент може уписати наредну годину студија са:

1) два неположена испита из наставних предмета претходне године студија у којој има највише седам наставних предмета;

2) три неположена испита из наставних предмета претходне године студија у којој има осам, девет или десет наставних предмета и

3) четири неположена испита из наставних предмета претходне године студија у којој има најмање једанаест наставних предмета.

Студент може уписати завршну годину студија ако положи испите из највише половине наставних предмета претходне године студија, у складу са статутом факултета.

Статутом факултета се утврђују наставни предмети које студент мора положити као услов за упис у наредну годину студија.

Студент уписује годину студија најкасније до 1. новембра, у складу са статутом факултета.

Студент који не овери последњу годину студија поново уписује ту годину студија.

Члан 43.

Студент који се финансира из буџета може у току студија поновити две различите године.

Ако студент у поновљеној години студија не испуни услов за упис у наредну годину студија може наставити студије у статусу студента који плаћа школарину.

Студент који сам плаћа школарину, а испуни услове за упис у наредну годину студија у року од једне школске године, стиче право да настави студије у оквиру броја студената који се финансирају из буџета.

Члан 44.

Студент који понови годину студија сноси трошкове студија за ту годину сразмерно повећаним трошковима факултета за поновљену годину.

Услови и начин плаћања трошкова из става 1. овог члана ближе се уређују општим актом универзитета и факултета.

Члан 45.

Студент има право да заврши студије по започетом наставном плану и програму.

Студент који после поновљене године студија не испуни услов за упис у наредну годину, може наставити студије по новом наставном плану и програму.

Члан 46.

Студент који у прве две године основних студија постигне просечну оцену најмање 8,5 (осам и по) има право да заврши студије у краћем року од предвиђеног.

Услови за остваривање права из става 1. овог члана ближе се утврђују статутом факултета.

Факултет је дужан да студенту из става 1. овог члана одреди ментора из реда наставника и обезбеди друге услове, у складу са статутом.

Члан 47.

Студенту који је за време основних студија због болести био спречен да студира, студенту који је упућен на стручну праксу у земљи или иностранству, а у трајању од најмање три месеца, као и студенту који је упућен на одслужење односно дослужење војног рока, студенту родитељу детета до годину дана живота и студенткињи за време трудноће, мирују права и обавезе.

Студент остварује мировање права и обавеза из става 1. овог члана на лични захтев.

Студент коме мирују права и обавезе може полагати испите из наставних предмета за које је испунио обавезе утврђене програмом студија.

Члан 48.

Студент који у току зимског семестра не испуни до једне трећине предиспитних обавеза, може на лични захтев да похађа наставу у летњем семестру, као и да надокнади предиспитне обавезе уз накнаду трошкова.

Услови за остваривање права из става 1. овог члана прописују се статутом факултета.

Висину трошкова надокнаде утврђује факултет.

Члан 49.

Студент полаже дипломски испит ако је то наставним планом и програмом студија предвиђено.

Статутом факултета утврђује се начин полагања дипломског испита.

Члан 50.

Апсолвентски рок траје шест месеци од истека последње године студија.

На факултету на коме је предвиђен дипломски испит, апсолвентски рок траје дванаест месеци.

По истеку апсолвентског рока студент има право да полаже испите уз накнаду трошкова.

Студент има право да заврши започете студије по наставном плану и програму по коме је стекао статус апсолвента у року од две године од истека апсолвентског рока.

По истеку рока из става 4. овог члана студент може наставити студије по новом наставном плану и програму, уз обавезу плаћања трошкова студија, у складу са статутом факултета.

Члан 51.

Студент који положи све испите утврђене наставним планом основних студија стиче високо образовање и стручни назив одређен законом.

Општи успех студента на основним студијама утврђује се просечном оценом.

Просечна оцена из става 2. овог члана представља аритметичку средину оцена из наставних предмета утврђених наставним планом укључујући и оцену постигнуту на дипломском испиту, ако је тај испит утврђен.

1.5. Магистарска теза и специјалистички рад

Члан 52.

Магистарска теза је резултат самосталног научног рада студента, којим се систематизују постојећа научна знања и даје допринос новим научним сазнањима.

Магистарска теза у уметности је: изложба уметничких радова, позоришна представа, филм, радио или телевизијска емисија, композиција, концертно или сценско извођење музичког дела, солистички концерт и писмени рад.

Веће факултета, односно веће универзитета одобрава тему магистарске тезе и одређује студенту ментора.

Комисија за одбрану магистарске тезе се састоји од најмање три наставника и научна радника, од којих најмање један није у радном односу на факултету на коме се магистарска теза брани.

Члан 53.

Студент може бранити магистарску тезу у року до 3 године од дана одобравања теме магистарске тезе.

Студенту се може одобрити на његов захтев продужење рока за одбрану магистарске тезе, под условима утврђеним статутом факултета, односно универзитета када универзитет организује те студије.

Поступак одбране магистарске тезе утврђује се статутом факултета, односно универзитета.

Члан 54.

Одбраном магистарске тезе студент стиче академски назив магистра наука, односно магистра уметности, а одбраном специјалистичког рада - стручни назив специјалисте.

1.6. Докторска дисертација

Члан 55.

Докторска дисертација јесте резултат оригиналног научног рада докторанта у одговарајућој научној области.

Члан 56.

Докторат наука стиче лице које одбрани докторску дисертацију.

Право да брани докторску дисертацију има лице које је стекло академски назив магистра наука и које је завршило докторске студије.

Члан 57.

Кандидат брани докторску дисертацију у року до 5 година од дана одобравања теме.

Кандидату се може одобрити, на његов захтев, продужење рока за одбрану докторске дисертације под условима утврђеним статутом факултета, односно универзитета.

Универзитет даје сагласност на предлог теме докторске дисертације и на реферат о урађеној докторској дисертацији када се дисертација брани на факултету.

Захтев за давање сагласности из става 3. овог члана подноси факултет.

На захтев кандидата, веће факултета, односно веће универзитета одређује наставника - ментора.

Поступак одбране докторске дисертације ближе се уређује статутом факултета, односно универзитета када се докторска дисертација брани на универзитету.

Поступак давања сагласности из става 3. овог члана уређује се општим актом универзитета.

Члан 58.

Факултет, односно универзитет образује комисију за оцену и одбрану докторске дисертације.

Комисија из става 1. овог члана састоји се од најмање три наставника и научна радника, од којих најмање један није у радном односу на факултету на коме се брани докторска дисертација.

Члан 59.

Одбраном докторске дисертације стиче се право на промоцију у научни степен доктора наука.

Промоцију доктора наука обавља ректор универзитета, по поступку утврђеном статутом универзитета.

1.7. Почасни доктори

Члан 60.

Лицу које је својим делима унапредило научну мисао и лицу које је нарочито заслужно за напредак науке, технике, технологије, културе и уметности, универзитет може, као признање, доделити почасни докторат.

Универзитет може доделити почасни докторат и странцу.

Општим актом универзитета ближе се уређују услови и поступак за доделу почасног доктората.

2. Научна и уметничка делатност

Члан 61.

Научни, односно уметнички и образовни рад делови су јединствене научно-образовне, односно уметничко-образовне делатности универзитета и факултета.

Члан 62.

Универзитет и факултет обављају научну и уметничку делатност као равноправне области своје укупне делатности.

Научни рад остварује се кроз основна, примењена и развојна истраживања која се обављају у циљу подизања квалитета наставе, научног усавршавања, развоја научног и наставног подмлатка, увођење студената у научни рад, као и стварања материјалних услова за рад и развој универзитета и факултета.

Уметнички рад универзитета и факултета остварује се кроз уметничке пројекте који се обављају у циљу подизања квалитета наставе, као и кроз уметничке пројекте којима се унапређује култура.

Научни рад на универзитету и факултету обавља се и организује на начин утврђен статутом универзитета и факултета, у складу са законом којим се уређује научно-истраживачка делатност.

Уметнички рад на универзитету и факултету обавља се и организује на начин утврђен статутом универзитета и факултета.

Члан 63.

Универзитет и факултет доносе петогодишње и годишње програме научних истраживања, односно уметничког рада.

Универзитет даје мишљење о делу програма научног истраживања, односно уметничког рада својих чланова, који финансира Република.

IV. ЗАШТИТА ПРАВА СТУДЕНАТА И ОДГОВОРНОСТ СТУДЕНАТА

Члан 64.

Ради заштите права и интереса студената, на универзитету и факултету се организује студентски парламент.

Начин избора, састав и број чланова студентског парламента уређује се статутом универзитета, односно факултета.

Мандат чланова студентског парламента траје годину дана.

Студентски парламент универзитета бира и разрешава студента проректора и представнике студената у органима управљања универзитета.

Студентски парламент факултета бира и разрешава студента продекана и представнике студента у органима управљања факултета.

Мандат студента проректора и студента продекана траје годину дана.

Студентски парламент доноси пословник о раду.

Студентски парламент може давати већу факултета, односно већу универзитета предлоге који се односе на подизање квалитета образовног процеса и подносити приговоре на организацију и начин извођења наставе.

Веће факултета, односно веће универзитета разматра предлоге и приговоре из става 8. овог члана и о њима се изјашњава.

Представници студентског парламента имају право да присуствују седницама већа универзитета, односно факултета.

Универзитет, односно факултет дужан је да обезбеди одговарајуће просторије и друге нужне услове за рад студентског парламента, у складу са статутом универзитета, односно факултета.

Члан 65.

Учесник конкурса може поднети приговор на редослед кандидата за упис у прву годину основних, магистарских и докторских студија декану, односно ректору ако се приговор односи на студије које организује универзитет, у року од 3 дана од дана објављивања листе на огласној табли факултета, односно универзитета.

По приговору учесника конкурса декан, односно ректор доноси решење у року од 3 дана од дана пријема приговора.

Кандидат може изјавити жалбу савету факултета, односно савету универзитета у року од 3 дана од дана пријема решења.

Савет факултета, односно савет универзитета решава по жалби у року од 3 дана од дана њеног пријема.

Члан 66.

Студент може поднети приговор:

1) на оцену добијену на испиту ако сматра да испит није обављен у складу са овим законом или статутом факултета, односно статутом универзитета;

2) на акт којим му није одобрен упис у наредну годину студија, ако сматра да није донет у складу са овим законом или статутом факултета, односно универзитета.

Студент подноси приговор декану у року од 3 дана од дана саопштења оцене, односно пријема акта.

Декан доноси решење по приговору студента у року од 5 дана од дана пријема приговора.

Члан 67.

Студент може поднети пријаву декану факултета у случају непримереног понашања запослених на факултету у року од 15 дана од наступања случаја.

Декан је дужан да пријаву размотри у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

Члан 68.

Студент одговара за повреду обавезе која је у време извршења била утврђена општим актом факултета.

За лакшу повреду обавезе студенту се изриче дисциплинска мера опомене или укора, а за тежу повреду обавезе дисциплинска мера строгог укора или искључења најдуже до једне године.

Дисциплински поступак не може се покренути по истеку три месеца од дана сазнања за повреду обавезе и учиниоца, односно од шест месеци од дана када је повреда учињена.

Општим актом факултета утврђују се лакше и теже повреде обавезе студената, дисциплински органи и дисциплински поступак за утврђивање одговорности студената.

V. НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ УНИВЕРЗИТЕТА

1. Звања наставника и сарадника универзитета

Члан 69.

Звања наставника универзитета јесу: доцент, ванредни професор и редовни професор.

Звање наставника страног језика на нематичном факултету јесте предавач.

Члан 70.

Звања сарадника универзитета јесу: асистент - приправник, асистент, лектор и виши лектор.

Звања сарадника за стручно-уметничке наставне предмете на академији уметности, односно факултету уметности, као и на другом факултету јесу: стручни сарадник, виши стручни сарадник и самостални стручни сарадник.

Факултет може имати у радном односу и сарадника без сарадничког звања.

Статутом факултета уређују се услови и начин заснивања радног односа сарадника из става 3. овог члана.

Члан 71.

Наставник и сарадник бирају се у звање за ужу научну, односно уметничку област.

Уже научне области утврђују се статутом факултета, односно универзитета.

2. Услови за избор наставника универзитета

Члан 72.

За доцента може бити изабрано лице које има:

1) научни степен доктора наука из уже научне области за коју се бира;

2) научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима са рецензијама;

3) способност за наставни рад.

За ванредног професора може бити изабрано лице које, поред услова из става 1. овог члана, има:

1) више научних радова од значаја за развој науке у ужој научној области објављених у међународним или водећим домаћим часописима за рецензијама;

2) оригинално стручно остварење (пројекат, студију, патент, оригинални метод, нову сорту и сл.), односно руковођење или учешће у научним пројектима;

3) објављени уџбеник или монографију или практикум или збирку задатака за ужу научну област за коју се бира;

4) више радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима.

За редовног професора може бити изабрано лице које, поред услова из става 1. овог члана, има:

1) већи број научних радова који утичу на развој научне мисли у ужој области објављених у међународним или водећим домаћим часописима са рецензијама;

2) већи број научних радова и саопштења изнетих на међународним или домаћим научним скуповима;

3) објављени уџбеник или монографију или практикум или збирку задатака за ужу научну област за коју се бира;

4) оригинално стручно остварење (пројекат, студију, патент, оригинални метод, нову сорту и сл.), односно учествовање или руковођење у научним пројектима;

5) остварене резултате у развоју научно-наставног подмлатка на факултету, а посебно кроз менторство у магистарским тезама или докторским дисертацијама, као и учешће у комисијама за оцену или одбрану магистарских теза или докторских дисертација.

Статутом факултета ближе се уређују услови из ст. 1-3. овог члана, као и начин утврђивања испуњености педагошких услова.

Члан 73.

За доцента, ванредног и редовног професора на факултету уметности односно академији уметности може бити изабрано лице које испуњава услове утврђене чланом 72. овог закона.

За доцента из уметничке, односно стручно-уметничке области може бити изабрано лице које има високо образовање, призната уметничка дела, односно остварења и способност за наставни рад.

За ванредног професора из уметничке, односно стручно-уметничке области може бити изабрано лице које има високо образовање, уметничка дела, односно остварења од значаја за развој уметности и способност за наставни рад.

За редовног професора из уметничке, односно стручно-уметничке области може бити изабрано лице које има високо образовање, изузетна уметничка дела, односно остварења која су значајније утицала на развој културе и уметности и способност за наставни рад.

За наставника из уметничке, односно стручно-уметничке области може бити изабрано и лице које има врхунска уметничка остварења и способност за наставни рад.

Статутом факултета уметности, односно академије уметности и факултета који није матичан за уметност одређују се уметничке, односно стручно-уметничке области за које се избор наставника обавља под условима из ст. 2-5. овог члана и ближе утврђују услови за избор у свако од тих звања.

Члан 74.

За предавача страног језика на нематичном факултету може бити изабрано лице које има одговарајуће високо образовање и објављене стручне, односно научне радове у одговарајућој научној области и способност за наставни рад.

3. Услови за избор сарадника универзитета

Члан 75.

За асистента - приправника може бити изабрано лице са високом образовањем и које на основним студијама има просечну оцену најмање 8 (осам).

За асистента може бити изабрано лице које има академски назив магистра наука, односно магистра уметности и има смисла за наставни рад.

За асистента клиничког предмета утврђеног статутом медицинског и стоматолошког факултета, може бити изабрано лице које има академски назив магистра наука и које је завршило специјализацију, у складу са посебним законом.

За лектора страног језика може бити изабрано лице које има одговарајуће високо образовање, просечну оцену најмање 8 (осам) на основним студијама, које у потпуности влада тим страним језиком и има смисла за наставни рад.

За вишег лектора може бити изабрано лице које, поред услова из става 4. овог члана, има објављене стручне, односно научне радове.

Члан 76.

Звање стручног сарадника уметничке, односно стручно-уметничке области може да стекне лице које има одговарајуће стручне резултате.

Звање вишег стручног сарадника уметничке, односно стручно-уметничке области може да стекне лице које има високо образовање и признате стручне радове.

Звање самосталног стручног сарадника уметничке, односно стручно-уметничке области може да стекне лице које има високо образовање и стручне резултате од значаја за развој струке или уметности.

Статутом факултета уметности, односно академије уметности и факултета који није матичан за уметност ближе се утврђују услови за избор сарадника из става од 1-3 овог члана.

4. Звања истраживача

Члан 77.

Звања истраживача на универзитету, факултету и институту су: истраживач-приправник, истраживач-сарадник, научни сарадник, виши научни сарадник и научни саветник.

Услови и поступак стицања истраживачког и научног звања ближе се уређују статутом универзитета, односно факултета у складу са посебним законом.

Члан 78.

Звања наставника и сарадника стечена по оредбама овог закона одговарају звањима утврђеним законом којим се уређује научноистраживачка делатност, и то:

- 1) звање асистент-приправник - звању истраживач-приправник;
- 2) звање асистент - звању истраживач-сарадник;
- 3) звање доцент - звању научни сарадник;
- 4) звање ванредни професор - звању виши научни сарадник;
- 5) звање редовни професор - звању научни саветник.

5. Поступак за избор наставника, сарадника и истраживача

Члан 79.

За наставника, осим редовног професора, бира се лице на пет година, а за сарадника на четири године.

За асистента-приправника бира се лице на четири године, без могућности поновног избора у исто звање.

Изборно веће факултета може изабраном асистенту-приправнику који је уписао докторске студије продужити радни однос за годину дана.

Члан 80.

Избор у звање и заснивање радног односа наставника, односно сарадника факултета обавља се најкасније у року од шест месеци од дана објављивања конкурса.

Наставник, осим редовног професора и сарадник заснивају радни однос на одређено време.

Члан 81.

Декан доноси одлуку о објављивању конкурса за избор наставника, односно сарадника најкасније шест месеци пре истека времена за које је наставник, односно сарадник биран.

Члан 82.

Изборно веће факултета образује комисију за припрему извештаја (у даљем тексту: Комисија) у року од 15 дана од дана објављивања конкурса.

Члан 83.

Комисија се састоји од најмање три наставника, истраживача или уметника из научне области, односно уметности за коју се наставник, односно сарадник бира, од којих најмање један није у радном односу на факултету.

Чланови Комисије су у истом или вишем звању од звања у којем се наставник бира.

Члан 84.

Комисија припрема извештај о свим пријављеним кандидатима у року од 60 дана од дана истека рока за пријављивање кандидата на конкурс.

Ако Комисија не припреми извештај у року из става 1. овог члана изборно веће образује нову комисију.

Члан 85.

Извештај Комисије садржи: биографске податке; преглед и мишљење о досадашњем научном, стручном, односно уметничком раду сваког пријављеног кандидата; податке о објављеним радовима; мишљење о испуњености других услова за рад утврђених овим законом; и предлог за избор кандидата у одређено звање наставника, односно сарадника.

Извештај Комисије ставља се на увид јавности 30 дана, на начин утврђен статутом факултета.

Члан 86.

Избор кандидата у звање наставника и сарадника обавља изборно веће.

Факултет може образовати изборно веће за сваку научну област ако је матичан за две или више научних области, а у оквиру тих области има више од 60 наставника.

Изборно веће чине наставници факултета. Статутом факултета може се утврдити да, кад изборно веће одлучује о избору у сарадничка звања, у његов састав улазе и сарадници факултета.

Изборно веће одлучује о избору у звање наставника, односно сарадника ако је присутно најмање две трећине чланова који имају право да одлучују.

Одлуку о избору у звање наставника доносе чланови изборног већа из реда наставника у истом или вишем звању, а одлуку о избору у звање сарадника сви чланови изборног већа.

Одлука о избору у звање доноси се већином гласова укупног броја чланова који имају право да одлучују.

Ако изборно веће не изабере предложеног кандидата, предложени кандидат може поднети приговор савету факултета.

Ако изборно веће не изабере ниједног од предложених кандидата, декан објављује нови конкурс.

У поступку избора наставника и сарадника студенти могу дати мишљење о њиховом педагошком раду.

Приликом избора наставника и сарадника на нематичном факултету, претходно се прибавља мишљење матичног факултета.

Члан 87.

Декан доставља акт о избору у звање наставника, односно сарадника универзитету на сагласност.

Кандидат може поднети приговор на акт универзитета о недобијеној сагласности овлашћеном органу универзитета у року од 15 дана од дана сазнања.

Приговор се подноси преко изборног већа факултета.

Ако овлашћени орган универзитета не да сагласност на акт о избору у звање наставника, односно сарадника, декан објављује нови конкурс.

По добијеној сагласност декан са изабраним лицем закључује уговор о раду.

Члан 88.

Ако се на конкурс за избор наставника и сарадника, осим асистента-приправника, не пријаве кандидати или се пријаве кандидати који не испуњавају услове за то радно место, декан факултета може закључити уговор о извођењу облика наставе за одговарајућу научну, односно уметничку област са наставником, односно сарадником другог факултета који је изабран за тај наставни предмет, највише за једну школску годину.

Члан 89.

Лице изабрано у звање наставника универзитета може бити преузето у радни однос на другом факултету у истом звању у складу са законом којим се уређују радни односи.

Члан 90.

У погледу права, обавеза и одговорности наставника и сарадника и других запослених на универзитету, односно факултету примењује се закон којим се уређују радни односи, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 91.

О појединачним правима, обавезама и одговорностима наставника, сарадника и других запослених на универзитету, односно факултету одлучује ректор, односно декан.

О појединачним правима, обавезама и одговорностима ректор универзитета, односно декана факултета одлучује савет универзитета, односно факултета.

6. Права и обавезе из радног односа

Члан 92.

Наставнику после пет година рада проведених у настави на факултету може бити одобрено плаћено одсуство у трајању од једне школске године ради стручног и научног усавршавања, у складу са статутом факултета.

Члан 93.

Наставнику и сараднику који се налазе на одслужењу војног рока, породичном одсуству или боловању дужем од једне године, изборни период се продужава за то време.

Члан 94.

Истакнути научник, стручњак или уметник може бити позван да учествује у остваривању дела наставе на универзитету и факултету.

Статутом универзитета, односно факултета ближе се уређују услови и начин ангажовања лица из става 1. овог члана.

Члан 95.

Наставник у оквиру 40-часовне радне седмице остварује све облике образовног, научног, здравственог, односно уметничког рада утврђене наставним планом.

Менторство може обављати само наставник који је у радном односу на том факултету с пуним или непуним радним временом.

Сарадник у оквиру 40-часовне радне седмице изводи вежбе, колоквијуме и друге облике наставе, изузев предавања и испита.

У извођењу облика наставе из става 3. овог члана могу учествовати и студенти на магистарским и докторским студијама.

Радне обавезе наставника и сарадника утврђују се општим актом факултета.

Члан 96.

Наставу из клиничких наставних предмета на медицинском, стоматолошком и фармацеутском факултету може изводити наставник и асистент ако истовремено обавља и рад у одговарајућој клиници или институту у оквиру пуног радног времена.

Распоред наставног, научног и здравственог рада наставника и сарадника у окриву 40-часовне радне седмице уређује се општим актом универзитета, односно факултета.

Члан 97.

На факултету уметности, односно академији уметности, виши стручни сарадник и самостални стручни сарадник могу изводити самостално или у сарадњи са наставником, наставу из дела програма или појединих облика стручног, односно уметничког рада, обуку из стручних знања и вештина, практични рад, вежбе и друге послове утврђене статутом.

Члан 98.

Наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота.

Радни однос наставника који је навршио 65 година живота може се изузетно и на основу образложеног предлога већа факултета продужити, а најдуже до краја школске године у којој је навршио 67 година живота.

Члан 99.

На предлог већа факултета, професор у пензији може учествовати у извођењу предавања на магистарским и докторским студијама, оцењивати студенте на испитима из тих студија, бити члан комисије за избор наставника и сарадника, као и члан комисије за оцену и одбрану магистарске тезе, односно докторске дисертације.

VI. ОРГАНИ УПРАВЉАЊА И СТРУЧНИ ОРГАНИ

Члан 100.

Органи на универзитету су: ректор и савет универзитета.

Стручни орган универзитета је научно-наставно, односно наставно-уметничко веће (у даљем тексту: веће универзитета).

Статутом универзитета могу се предвидети и други стручни органи универзитета, као: стручна већа по областима наука, односно по дисциплинама (у даљем тексту: стручна већа), наставно-научна, односно наставно-уметничка већа групација сродних факултета (у даљем тексту: већа групација).

Састав, делокруг, број чланова, начин избора и трајање мандата органа, као и начин одлучивања из става 3. овог члана уређује се статутом универзитета.

Члан 101.

Ректор руководи радом универзитета.

Универзитет има једног или више проректора, у складу са статутом универзитета.

Избор ректора и проректора обавља се без конкурса, на две године из реда редовних професора који су у радном односу са пуним радним временом на једном од факултета.

Универзитет има и студента проректора.

Члан 102.

Ректора и проректора бира и разрешава савет универзитета.

Кандидате за ректора предлаже наставно-научно, односно наставно-уметничко веће факултета и института у саставу универзитета.

Кандидате за проректора предлаже кандидат за ректора из реда редовних професора.

Члан 103.

Савет универзитета сачињавају:

1) по два представника факултета у саставу универзитета,
2) по један представник института у саставу универзитета,
3) представници студентског парламента универзитета, и то једна десетина од укупног броја представника факултета и института из тач. 1) и 2) овог става и

4) представници оснивача, и то једна четвртина од укупног броја представника факултета и института из тач. 1) и 2) овог става.

Мандат чланова савета универзитета траје две године.

Чланове савета универзитета из реда представника оснивача именује оснивач.

Када је оснивач Република, чланове савета универзитета из реда представника оснивача именује Влада.

На конститутивној седници савета универзитета врши се верификација мандата чланова савета.

Члан 104.

Савет универзитета:

1) доноси статут универзитета;
2) усваја финансијски план, извештаје о пословању и годишњи обрачун универзитета;

3) одлучује о коришћењу средстава универзитета за инвестиције;

4) доноси програм рада универзитета;

5) разматра питања студентског стандарда и даје предлоге надлежним органима за унапређивање стања у тој области;

6) доноси акт о образовању универзитетских центара и универзитетских катедара;

7) доноси одлуку о додељивању почасног доктората на предлог већа универзитета;

8) доноси одлуку о оснивању организације чији је оснивач универзитет;

9) бира и разрешава ректора и проректора универзитета;

10) бира председника савета;

11) бира генералног секретара универзитета;

12) обавља и друге послове утврђене статутом универзитета.

Савет универзитета доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова, а о питањима из тач. 9), 10) и 11) тајним гласањем.

Члан 105.

Веће универзитета чине декани факултета и директори института и по један редовни професор са сваког факултетета у саставу универзитета.

Статутом универзитета може се одредити и већи број чланова већа универзитета из реда редовних професора, односно научних саветника.

Ректор и проректори су чланови већа универзитета по функцији, без права одлучивања.

Ректор универзитета је председник већа по функцији.

Члан 106.

Веће универзитета:

- 1) утврђује предлог статута универзитета;
  - 2) даје мишљење о предлогу норматива и стандарда услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета, као и материјална средства за њихово остваривање, на предлог факултета;
  - 3) утврђује нормативе и стандарде наставе;
  - 4) доноси програм научних истраживања, односно програм уметничких пројеката универзитета;
  - 5) утврђује матичност факултета за основне, магистарске и докторске студије и давање доктората;
  - 6) доноси наставни план и програм студија које организује универзитет;
  - 7) спроводи поступак за додељивање почасног доктората;
  - 8) даје мишљење о броју студената који се уписују у прву годину основних, магистарских и докторских студија чије се образовање финансира из буџета и који плаћају школарину;
  - 9) доноси правилник о поступку давања сагласности на одлуку о избору у звања наставника и сарадника универзитета;
  - 10) доноси правилнике о раду универзитетских центара и универзитетских катедара;
  - 11) преиспитује одлуке стручних органа универзитета из члана 100. овог закона, на захтев факултета;
  - 12) најмање једном годишње разматра извештај о остваривању програма научних истраживања који доноси универзитет;
  - 13) предлаже савету универзитета образовање универзитетских центара и универзитетских катедара;
  - 14) разматра и припрема одлуке за савет универзитета из своје надлежности и
  - 15) обавља и друге послове утврђене статутом универзитета.
- О питањима из своје надлежности веће универзитета одлучује већином гласова укупног броја чланова.

Члан 107.

Сагласност на одлуку факултета о избору у звање наставника и сарадника, на предлог теме докторске дисертације и на реферат о поднетој докторској дисертацији даје веће универзитета, односно стручни орган кога оно овласти.

Члан 108.

Органи на факултету јесу: декан и савет факултета.

Стручни орган факултета је веће факултета.

Факултет може имати и друге стручне органе, у складу са својим статутом.

Члан 109.

Декан руководи радом факултета.

Факултет има једног или више продекана.

Избор декана обавља се без конкурса, на две године, из реда професора који су у радном односу са пуним радним временом на факултету.

Избор продекана обавља се без конкурса, на две године, из реда професора и доцената који су у радном односу са пуним радним временом на факултету.

Факултет има и студента продекана.

Члан 110.

Декана факултета бира и разрешава савет факултета.

Кандидате за декана предлаже веће факултета.

Кандидат за декана предлаже кандидате за продекана из реда наставника факултета.

Члан 111.

Савет факултета сачињавају:

1) четрнаест представника факултета, и то дванаест представника које бира веће факултета и два представника које бирају остали запослени на начин утврђен статутом факултета,

2) два представника студентског парламента факултета и

3) шест представника оснивача.

Мандат чланова савета факултета траје две године.

Чланове савета факултета из реда оснивача именује оснивач.

Када је оснивач Република, чланове савета факултета из реда оснивача именује Влада.

На конститутивној седници савета факултета врши се верификација мандата чланова савета.

Члан 112.

Савет факултета:

- 1) доноси статут факултета;
- 2) усваја финансијски план, извештаје о пословању и годишњи обрачун факултета;
- 3) одлучује о коришћењу средстава факултета за инвестиције;
- 4) доноси програм рада факултета;
- 5) доноси одлуку о образовању унутрашњих организационих јединица, на предлог већа факултета;
- 6) бира и разрешава декана и продекана факултета;
- 7) бира председника савета;
- 8) обавља и друге послове утврђене статутом универзитета и факултета.

Савет факултета доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова, а о питањима из тачке 6. и 7. тајним гласањем.

Члан 113.

Стручни орган факултета је наставно-научно, односно наставно-уметничко веће (у даљем тексту: Веће факултета).

Веће факултета чине наставници и сарадници факултета.

Број чланова, трајање мандата, састав и начин избора већа факултета утврђује се статутом факултета.

Декан и продекан су чланови већа факултета по функцији, без права одлучивања.

Декан факултета је председник већа факултета по функцији.

Члан 114.

Веће факултета:

- 1) утврђује предлог статута факултета;
- 2) доноси наставни план основних, магистарских и докторских студија по одсечима, групама или смеровима, уз сагласност универзитета;
- 3) доноси наставни план и програм специјалистичких студија и других облика стручног образовања и усавршавања;
- 4) доноси програм научних истраживања, односно уметничких пројеката факултета;
- 5) одлучује о организовању магистарских и докторских студија и облицима стручног образовања и усавршавања на страном језику;
- 6) одобрава тему магистарске тезе и докторске дисертације;
- 7) доноси одлуку о оснивању или укидању катедара;
- 8) доноси правилнике о раду организационих јединица;

9) бира представнике факултета, односно института у саставу факултета за савет факултета и савет универзитета;

10) предлаже универзитету матичност факултета за основне, магистарске и докторске студије;

11) даје мишљење универзитету о броју студената који се уписују у прву годину основних, магистарских и докторских студија чије се образовање финансира из буџета и који плаћају школарину;

12) утврђује мере за подстицање развоја изразито успешних и даровитих студената;

13) најмање једном годишње разматра извештај о остваривању програма научних истраживања који доноси факултет;

14) разматра и припрема предлоге о питањима о којима одлучује савет факултета и

15) обавља и друге послове утврђене статутом факултета.

VII. РЕПУБЛИЧКИ САВЕТ ЗА РАЗВОЈ УНИВЕРЗИТЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА

Члан 115.

Влада образује Републички савет за развој универзитетског образовања (у даљем тексту: Републички савет).

Члан 116.

Републички савет чине ректори и проректори универзитета у Републици и десет чланова које именује Влада.

Члан 117.

Републички савет има председника који се бира из реда чланова Републичког савета.

Члан 118.

Републички савет разматра питања и доноси одлуке од интереса за развој универзитетске делатности, и то:

1) утврђује предлог услова за почетак рада и обављања делатности универзитета, односно факултета;

2) материјални положај универзитета и факултета и учешће универзитетског образовања у друштвеном производу;

3) развој и капацитете универзитетског образовања;

4) учешће универзитета у остваривању програма научноистраживачког рада од значаја за Републику;

5) утврђује предлог о испуњености услова за почетак рада универзитета, односно факултета;

б) обавља и друге послове у складу са законом.

Републички савет доноси пословник о свом раду.

VIII. НОСТРИФИКАЦИЈА И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА

Члан 119.

Лицу које је у иностранству стекло високо образовање, специјалистичко образовање, академски назив магистра наука, односно магистра уметности или научни степен доктора наука нострификује се диплома у складу са овим законом.

У поступку нострификације дипломе утврђује се степен и врста стручне спреме и стручни назив који припада имаоцу дипломе стечене у иностранству, као и права у погледу наставка студија и запошљавања.

У поступку еквиваленције изједначава се страна школска исправа са исправом стеченом у Републици у погледу права за настављање студија.

Члан 120.

Веће одговарајућег факултета спроводи поступак нострификације дипломе, односно утврђује еквивалентност стране школске јавне исправе.

Уколико у Републици нема одговарајућег факултета, односно студијске групе, нострификацију дипломе, утврђивање стручног назива, као и утврђивање еквивалентности стране школске јавне исправе обавља универзитет.

За обављање послова из става 2. овог члана универзитет образује комисију из реда универзитетских наставника одговарајућег стручног профила.

Услови и поступак нострификације дипломе, односно утврђивање еквивалентности стране школске јавне исправе ближе се уређују статутом универзитета и факултета.

Члан 121.

Факултет, односно универзитет трајно чува документацију о обављеној нострификацији дипломе, односно утврђеној еквивалентности стране школске јавне исправе и о томе води евиденцију.

Садржај обрасца и начин вођења евиденције из става 1. овог члана прописује министар просвете и спорта.

IX. ЕВИДЕНЦИЈА И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ

Члан 122.

Факултет води: матичну књигу студената, евиденцију о издатим дипломама и записник о полагању испита.

Универзитет води књигу промовисаних доктора наука, књигу почасних доктора као и евиденције из става 1. овог члана када непосредно организује одређене програме образовања.

Евиденција из ст. 1. и 2. овог члана води се на српском језику, на ћириличном писму.

Када се настава остварује на језику народности матична књига студената и евиденција о издатим дипломама води се на српском језику на ћириличном писму и на језику и писму народности.

Матична књига студената, књига промовисаних доктора наука и почасних доктора се трајно чувају.

Садржај обрасца и начин вођења евиденције прописује министар просвете и спорта.

На основу података из евиденције факултет, односно универзитет издаје јавне исправе.

Јавне исправе, у смислу овог закона, су: студентска књижица (индекс), диплома о стеченом високом образовању, стручном називу специјалисте, академском називу магистра наука, односно магистра уметности, о научном степену доктора наука и уверење о савладаном програму стручног образовања и усавршавања.

Универзитет, односно факултет издаје јавне исправе на српском језику, на ћириличном писму.

Кад се настава на универзитету, односно факултету остварује на језику националне мањине, односно народности и на неком од светских језика јавне исправе се издају на обрасцу који је штампан двојезично: на српском језику на ћириличном писму и на језику и писму на коме се изводи настава.

Садржај обрасца јавне исправе прописује министар просвете и спорта.

Члан 123.

Дипломе о завршеним основним, магистарским и докторским студијама и о стеченом научном степену доктора наука потписују декан факултета и ректор универзитета када диплому издаје факултет који је у саставу универзитета.

Дипломе из става 1. овог члана оверавају се сувим жигом универзитета.

Дипломе о специјалистичким студијама потписује декан факултета.

Дипломе које издаје универзитет потписује ректор универзитета.

Када универзитет организује студије заједно са страним универзитетом или међународном организацијом, диплому потписује ректор универзитета и овлашћено лице те организације.

Члан 124.

Диплома о стеченом високом образовању, академском називу магистра наука, односно магистра уметности, стручном називу специјалисте и научном степену доктора наука оглашава се ништавом:

- 1) ако је издата од неовлашћене организације;
- 2) ако је потписана од неовлашћеног лица;
- 3) ако лице није положило све испите на начин и по поступку утврђеном законом и наставним програмом факултета, односно универзитета;
- 4) ако није издата на прописаном образцу.

Факултет, односно универзитет оглашава ништавом диплому из разлога утврђених у ставу 1. тач. 2) до 4) овог члана.

Министар просвете и спорта по службеној дужности оглашава диплому ништавом из разлога утврђених у ставу 1. овог члана.

Члан 125.

Факултет, односно универзитет оглашава ништавом диплому о стеченом академском називу магистра наука, односно магистра уметности, ако утврди да магистарска теза није резултат самосталног научног рада.

Факултет, односно универзитет оглашава ништавом диплому о стеченом научном степену доктора наука, ако утврди да докторска дисертација не представља оригинални научни резултат у одређеној научној области.

Министар просвете и спорта по службеној дужности оглашава ништавом диплому из разлога утврђених у ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 126.

Универзитет, односно факултет издаје нову јавну исправу, после проглашења оригинала јавне исправе неважећим у "Службеном гласнику Републике Србије", на прописаном образцу, на основу података из евиденције коју води.

Јавна исправа из става 1. овог члана има значај оригиналне јавне исправе.

На јавним исправама из става 1. овог члана ставља се назнака да се ради о новој јавној исправу која је издата после проглашења оригинала јавне исправе неважећим.

Начин стављања назнаке из става 3. овог члана ближе уређује министар просвете и спорта.

Члан 127.

Лице које нема диплому о стеченом високом образовању, стручном називу специјалисте, академском називу магистра наука, односно магистра уметности, научном степену доктора наука или уверење о савладаном програму стручног образовања и усавршавања, а евиденција о томе, односно архивска грађа је уништена или нестала, може поднети захтев општинском суду на чијем подручју је седиште или је било седиште факултета, односно универзитета, ради утврђивања стеченог образовања, односно стручног образовања и усавршавања.

Захтев садржи доказе на основу којих може да се утврди да је то лице завршило студије, односно програм стручног образовања и усавршавања и потврду да је евиденција, односно архивска грађа уништена или нестала.

Потврду да је архивска грађа уништена или нестала издаје факултет, односно универзитет на коме је лице стекло образовање, односно стручно образовање и усавршавање, или друга организација која је преузела евиденцију, односно архивску грађу. Ако таква организација не постоји, потврду издаје Министарство просвете и спорта.

Члан 128.

Решење о утврђивању стеченог образовања, односно стручног образовања и усавршавања из члана 127. овог закона доноси општински суд у ванпарничном поступку.

Решење из става 1. овог члана замењује диплому, односно уверење које издаје факултет, односно универзитет.

Ц. НАЧИН ФИНАНСИРАЊА И ПОСЛОВАЊЕ УНИВЕРЗИТЕТА

Члан 129.

Основне, магистарске и докторске студије, као и научни, односно уметнички рад који се обавља у циљу подизања квалитета наставе на универзитету, односно факултету финансира Република као оснивач, према нормативима и стандардима услова рада из члана 132. овог закона.

Члан 130.

Република обезбеђује средства факултету, односно универзитету чији је оснивач за:

- 1) материјалне трошкове пословања, амортизацију и инвестиционо одржавање;
- 2) плате радника у складу са законом;
- 3) опрему;
- 4) обављање научног, односно уметничког рада који је у функцији подизања квалитета наставе;
- 5) научно и стручно усавршавање наставника и сарадника;

- 6) подстицање развоја наставно-научног и наставно-уметничког подмлатка;
- 7) рад са даровитим студентима;
- 8) међународну сарадњу;
- 9) изворе информација и информационе системе;
- 10) друге намене у складу са законом.

Члан 131.

Универзитет, односно факултет стиче средства за спровођење програма у оквиру своје делатности на основу уговора који закључује са Владом.

Средства за обављање делатности у току једне школске године обезбеђују се на основу годишњег програма рада универзитета, односно факултета.

Члан 132.

Нормативе и стандарде услова рада универзитета и факултета за делатности који се финансирају из буџета, као и материјална средства за њихово остваривање утврђује Влада, по прибављеном мишљењу универзитета.

Члан 133.

Универзитет односно факултет чији је оснивач Република утврђује висину школарине за студенте који плаћају школарину и висину накнаде за поједине услуге и радње које врши универзитет, односно факултет.

Састав и структуру школарине за студије које организује универзитет односно факултет утврђује универзитет, односно факултет општим актом.

Члан 134.

Средства која универзитет, односно факултет чији је оснивач Република оствари од школарине, накнаде трошкова за студије, за иновације знања и стручно образовање и усавршавање, накнаде за полагање стручног испита, као и друге накнаде утврђене овим законом, чине приход универзитета, односно факултета.

За пружање других научних и уметничких услуга, као и за обављање других послова, универзитет и факултет стичу средства на основу уговора са корисницима тих услуга.

Универзитет и факултет сnose материјалне трошкове у сразмери са оствареним приходом.

ЦИ. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 135.

Новчаном казном од 10.000 до 20.000 динара казниће се за прекршај факултет, односно универзитет, ако:

- 1) остварује наставни план и програм који није донет у складу са одредбама овог закона (члан 19.);
- 2) упише студенте преко броја утврђеног за упис (члан 32. став 1.);
- 3) упише студента који се није пријавио на конкурс за упис у прву годину основних студија (члан 33. став 3.);
- 4) упише студента који није полагао квалификациони, пријемни испит, односно испит за проверу склоности и способности на факултету (члан 34., став 1.).

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казниће се и одговорно лице на факултету, односно универзитету за прекршај из става 1. овог члана.

Члан 136.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај факултет, односно универзитет ако:

- 1) прими у радни однос наставника, односно сарадника који не испуњава услове утврђене овим законом или без конкурса (чл. 69.-76.);
- 2) не објави конкурс за избор наставника, односно сарадника у року утврђеном чланом овог закона (члан 81.);
- 3) изборно веће не образује комисију за припрему извештаја у року утврђеном чланом 82. овог закона;
- 4) комисија не припреми извештај о избору наставника, односно сарадника у року утврђеном чланом 84. овог закона;
- 5) не води на прописан начин или неуредно води евиденцију (члан 122.).

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казниће се и одговорно лице на факултету, односно универзитету за прекршај из става 1. овог члана.

ЦИИ. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 137.

Универзитети и факултети усагласиће своју организацију и опште акте са овим законом у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 138.

Одредбе подзаконских аката које су се примењивале до ступања на снагу овог закона, а нису са њим у супротности, примењиваће се до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 139.

Републички савет конституисаће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Савети и већа универзитета и факултета конституисаће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 140.

Мандат ректора, проректора, декана и продекана именованих до ступања на снагу овог закона траје до 30. септембра 2002. године.

Савет универзитета, односно факултета у року од 30 дана од дана конституисања може да разрешити именована лица из става 1. овог члана и изврши избор новог ректора, проректора, декана односно продекана, за период до 30. септембра 2002. године.

Члан 141.

Поступци за избор наставника и сарадника започети пре ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године, а окончани по Закону о универзитету из 1998. године, наставиће се према одредбама овог закона, од стања у коме су били у моменту ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године. Одлуке у поступцима о избору остају на снази ако у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, изборно веће факултета донесе истоветне одлуке најмање обичном већином гласова, на седници којој присуствује најмање обична већина чланова већа. Изборно веће чине они наставници и сарадници факултета чије је звање једнако или више од звања о којем се одлучује. Изборно веће факултета у зависности од околности случаја одлучује да ли ће поступак обновити делимично или у целости. Ако изборно веће у овом року не донесе одлуку, или ако донесе различиту одлуку, раније донете одлуке су ништаве, а поступци избора почињу изнова у целости по одредбама овог закона.

Одлуке у поступцима о избору наставника и сарадника започети и окончани у време важења Закона о универзитету из 1998. године остају на снази ако изборно веће факултета донесе истоветне одлуке у саставу, по правилима гласања и у року предвиђеним у ставу 1. овог члана. Изборно веће факултета, у зависности од околности случаја, одлучује да

ли ће поступак обновити делимично или у целости. Ако изборно веће у овом року не донесе одлуку, или ако донесе различиту одлуку, раније донете одлуке се сматрају ништавим, а поступци избора или поновног избора почињу изнова у целости према одредбама овог закона.

Ако су у поступцима и доношењу одлука о избору наставника и сарадника до ступања на снагу овог закона учествовала и факултетска већа на начин и у саставу предвиђеним општим актима факултета који су важили до ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године, одлуке о избору остају на снази, а изборна већа неће спроводити поступке из ст. 1. и 2. овог члана.

О одлукама о избору наставника и сарадника, надлежни орган универзитета изјасниће се у року од 30 дана од дана пријема одлуке изборног већа у складу са овим законом.

Поступци за избор наставника и сарадника започети у време важења Закона о универзитету из 1998. године који нису окончани, окончаће се по одредбама овог закона, а рокови почињу да теку од ступања на снагу овог закона.

Одлуке о преузимању наставника односно сарадника са других универзитета односно факултета донете у време важења Закона о универзитету из 1998. године, остају на снази ако изборно веће факултета на начин и у року предвиђеним у ст. 1. и 2. овог члана потврди одлуке о преузимању.

Наставници и сарадници којима је радни однос престао независно од њихове воље применом Закона о универзитету из 1998. године заснивају радни однос на факултету на лични захтев, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, у звању у којем су били до престанка радног односа, а изборни период им се наставља од стања у коме је био у моменту престанка радног односа.

Члан 142.

Наставници и сарадници изабрани или поново изабрани у звање у време важења Закона о универзитету из 1998. године задржавају права и дужности наставника, односно сарадника до окончања поступака из ст. 1., 2. и 4. претходног члана, али у раду факултетског већа када одлучује као изборно веће, односно у раду надлежног органа универзитета када се изјашњава о изборима наставника и сарадника, учествују на основу звања које су имали у тренутку ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године.

Наставник, односно сарадник факултета који је пре ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године био изабран у наставно, односно сарадничко звање остварује права и обавезе у складу са овим законом.

Наставници и сарадници који су на основу одредби чл. 160, 161, 162. и 164. Закона о универзитету из 1998. године стекли одређена права, задржавају стечена права.

Члан 143.

Одлуке о нострификацији диплома и о утврђивању еквиваленције донете за време важења Закона о универзитету из 1998. године, остају на снази, али подносилац захтева за нострификацију или еквиваленцију може у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона захтевати обнову поступка.

Обновљени поступак спроводе факултетска већа или надлежни органи универзитета, по одредбама овог закона.

Члан 144.

Против наставника, сарадника и другог запосленог на универзитету односно факултету или студента који је у време важења Закона о универзитету из 1998. године злоупотребио положај или прекорачио овлашћења која је имао по Закону о универзитету из 1998. године, покреће се дисциплински поступак у складу са законом.

Ако наставнику, сараднику или запосленом из става 1. овог члана радни однос престане пре истека шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, поступак из става 1. овог члана неће се спроводити.

Рокови у дисциплинским поступцима почињу да теку шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 145.

Лицу које на дан ступања на снагу овог закона има звање асистента - приправника, време на које је биран продужава се за две године.

Члан 146.

Суфинансирајући студент наставља студије у својству које има на дан ступања на снагу овог закона.

Ако студент из става 1. овог члана испуни услов за упис у наредну годину студија, стиче својство студента који се финансира из буџета.

Ако студент из става 1. овог члана не испуни услов за упис у наредну годину студија, стиче својство самофинасирајућег студента.

Члан 147.

Студентима оних факултета на којима је при упису школске 2000/2001. године примењен члан 51. Закона о универзитету из 1998. године у школској 2001/2002. години враћа се статус који су имали и на њих се примењују одредбе овог закона.

Члан 148.

До конститутисања студентског парламента на универзитету и факултету, представнике студената у органе управљања, као и студента проректора и студента продекана, привремено бирају већа универзитета и факултета.

Члан 149.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о универзитету ("Службени гласник РС", број 20/98).

Члан 150.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Република Србија
Министарство просвете и спорта

НАЦРТ ЗАКОНА О УНИВЕРЗИТЕТУ

Београд, октобар 2001. године

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

И УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о универзитету налази се у члану 72. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије, којим се утврђује да Република уређује и обезбеђује систем образовања.

ИИ РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Неопходно је ставити ван снаге Закон о универзитету из 1998. године ("Службени гласник Републике Србије", број 20/98) јер је тим законом у целости елиминисана аутономија универзитета и факултета, негирани су корпоративни елементи универзитета који представљају само његово биће и целокупно функционисање универзитета и факултета било је стављено под непосредну контролу извршне власти.

Нацрт новог Закона о универзитету има за свој основ Закон о универзитету из 1992. године али је у односу на тај текст битно реформисан, тако да се може говорити о новом тексту закона. Ово је закон транзицијског и привременог карактера.

Најважније новине у односу на постојећа законска решења су:

- појачана је улога Републичког савета за развој универзитетског образовања, који је био предвиђен Законом из 1992. године, али никад није функционисао. Основна идеја којом су се редактори Нацрта руководили састојала се у томе да се појача аутономност универзитета у односу на државу. Због тога неке надлежности које су по Закону из 1992. године биле у делокругу министарства надлежног за високо образовање прелазе на овај Савет;

- састав органа управљања - савета универзитета и савета факултета је промењен на начин којим се тежи да се обезбеди аутономност универзитета и факултета у односу на државне органе;

- студентски парламент, као значајна демократска тековина студентских протеста, унесен је у текст закона и тиме институционализован, са значајним надлежностима које се тичу студентског саодлучивања у универзитетском животу;

- извршена су прилагођавања савременим методама организације рада на универзитету и факултетима, тиме што је омогућено организовање наставе у триместрима, а не само у семестрима као до сада и тиме што је омогућено мерење наставе на други начин, а не само бројем часова;

- проширено је подручје аутономне правне регулативе универзитета и факултета, тиме што је један део материје која се уређивала Законом, препуштен статутима универзитета и факултета.

ИИИ ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА ЗАКОНА

Нацрт закона састоји се из 12 глава.

1. У глави И Нацрта закона дате су основне одредбе којима се дефинише делатност универзитета и факултета, састав универзитета и средства за обављање њихове делатности.

Укидањем Закона о универзитету из 1998. године, поред факултета, као најважнијих чланова универзитета, као чланови универзитета поново се јављају институт, универзитетска библиотека, као и друге организације чија је делатност у складу са делатношћу универзитета.

2. У глави ИИ Нацрта закона прописани су услови и поступак за оснивање и укидање универзитета и факултета. Најзначајнија новина је увођење нових надлежности Републичког савета за развој универзитетског образовања (члан 12. Нацрта закона).

3. У глави ИИИ Нацрта закона уређена је делатност универзитета и факултета. Као основ за уређивање ове области узете су одредбе Закона о универзитету из 1992. године. Извршене су бројне редакцијске интервенције са циљем објашњења и побољшања ефикасности студија. Факултетима су остављене шире могућности распоређивања наставе увођењем триместара. Уместо пријемних испита враћени су класификациони испити.

Студент који сам плаћа школарину, а испуни услов за упис у наредну годину студија у року од једне школске године стиче право да настави студије у оквиру броја студената који се финансирају из буџета (члан 41. Нацрта закона).

У састав комисија за одбрану магистарске тезе и докторске дисертације предвиђене су осим наставника и научни радници, сагласно враћеној улози института у састав универзитета, односно факултета (члан 49. и 55. Нацрта закона).

4. У глави ИВ Нацрта закона уређена је заштита права и одговорности студента.

Посебна новина је увођење студентског парламента који се организује ради заштите права и интереса студента (члан 61. Нацрта закона). Студентски парламент бира и разрешава студента проректора, студента продекана и представнике студената у органима управљања универзитета, односно факултета. Студентски парламент може давати већу факултета, односно већу универзитета предлоге који се односе на подизање квалитета образовног процеса и подносити приговоре на организацију и начин извођења наставе.

5. У глави V Нацрта закона уређени су услови, начин и поступак избора наставника и сарадника и заснивања радног односа наставника и сарадника.

Законска решења у овом делу су истоветна са решењима из Закона о универзитету из 1992. године.

Новина је да се наставник и сарадник бирају за ужу научну, односно уметничку област, а уже научне области утврђују се статутом факултета, односно универзитета.

Наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота, с тим што се радни однос наставника може и продужити најдаље до краја школске године у којој је навршио 67 година живота на предлог већа факултета.

6. У глави VI Нацрта закона уређени су органи управљања и стручни органи на универзитету и факултету.

Органи управљања и стручни органи на универзитету и факултету су истоветни као у Закону о универзитету из 1992. године, с тим што је у погледу састава органа управљања извршена измена тако да се обезбеди доминација представника факултета и института у односу на представнике оснивача.

7. У глави VII Нацрта закона уређен је састав и надлежност Републичког савета за развој универзитетског образовања.

Републички савет чине ректори и проректори универзитета у Републици и 10 чланова које именује Влада.

Републички савет разматра питања и одлуке од интереса за развој универзитетске делатности, и то: утврђује испуњеност услова за почетак рада универзитета, односно факултета; материјални положај универзитета и учешће универзитетског образовања у друштвеном производу; развој и капацитете универзитетског образовања; учешће универзитета у остваривању програма научноистраживачког рада од значаја за Републику.

8. У глави VIII и IX Нацрта закона уређен је начин и поступак нострификације и еквиваленције и врсте евиденције и јавне исправе које факултет, односно универзитет води, односно издаје.

9. У глави X Нацрта закона уређено је финансирање универзитета и факултета чији је оснивач Република.

У односу на досадашња законска решења у погледу начина финансирања делатности универзитета и факултета нема новина јер се за сада нису стекле политичке претпоставке за другачије уређивање ове области.

10. У глави XI Нацрта закона предвиђене су висине казни за прекршај универзитета, односно факултета и одговорних лица и случајеви прекршаја.

11. У глави XII Нацрта закона садржане су прелазне и завршне одредбе којима се уређују рокови за усаглашавање са одредбама овог закона.

У члану 139. ст. 1, 2. и 4. Нацрта закона имају повратно (ретроактивно) дејство. По чл. 121. ст. 2. Устава Србије поједине одредбе

закона изузетно могу имати повртно дејство. Општи интерес, као изузетна основа за то дејство мора бити утврђен у поступку доношења закона.

Законом о универзитету из 1998. године укинута је аутономија универзитета. По том основу, оснивач па и власник универзитета и факултета је Влада. То је једна од погубних новина, јер су раније универзитети и факултети били самостална правна лица без изразитих управљачких овлашћења Владе. По овом Закону неограничен управљач је Влада. Она поставља ректора и декана. Запослени немају право да их предложе, а ако би их на неки начин предложили, Влада није везана предлогом (чл. 110. и 123.). Управни одбори су органи управљања на универзитету и факултетима. Чланове управног одбора поставља Влада. Они се састоје од представника власти, студената и професора. Али, професори - чланови управног одбора, као и студенти су заправо представници Владе, јер ни запослени професори ни студенти немају право да предложе своје представнике. Чак и ако би их предложили, Влада није везана предлогом него слободно одлучује које професоре и студенте ће именовати управни одбор (чл. 115, 116, 128, 129). Професоре и асистенте, изузев редовних професора бира декан факултета. За избор редовног професора потребно је још и одобрење министра просвете. Декан врши избор на основу извештаја стручне комисије коју сам именује. Катедра има право да предложи комисији, али тим предлогом декан није везан. Декан није дужан да изабере кандидата чак и кад овај испуњава услове за избор и није дужан да образложи своју одлуку. Кад запосленом (изузев редовног професора) истекне време на које је биран, декан није дужан да распише конкурс за његов поновни избор или за унапређење, чак и кад дотични испуњава све законске услове за то (чл. 87-95). Ако декан не изврши избор, може засновати допунски радни однос са кандидатом којег сам одреди, без расписивања конкурса (чл. 94). С обзиром да декан не мора да изабере кандидата који испуњава стручне услове, значи да може да се руководи ван универзитетских критеријума (тзв. морално-политичка подобност и верска припадност, политичко опредељење) што је супротно међународним документима које је Југославија потписала и ратификовала, као и уставним правилима о забрани дискриминације, без обзира на својства личности. После доношења новог закона сви професори и асистенти су у обавези да потпишу нове уговоре о раду, иако имају већ пуноважно засноване радне односе. Тим уговорима они се заправо обавезују да прихвате нови Закон (чл. 165), јер је обавеза потписивања уговора утврђена Законом о универзитету, супротна Закону о радним односима Србије који не траже обавезно закључење уговора о раду. Наставно-научно веће се образује на основу статута универзитета и факултета које доносе управни одбори. На већини факултета наставно-научна већа не чине сви професори и асистенти, већ њихови делегати, које бирају или декани, или катедре, а шефове катедри, по правилу, постављају декани. Таква наставно-научна већа доносе наставне планове и програме, под огромним утицајем декана. Поједине одредбе Закона из 1998. године, а нарочито она о обавези закључења уговора о раду, имају ретроактивно дејство, иако у поступку доношења Закона није био утврђен општи интерес као уставни основ за ретроактивност.

Битне особине Закона о универзитету из 1998. године, описане у претходном ставу показују да су аутономија универзитета и

слобода научног и уметничког стваралаштва као темељ универзитета, овим Законом укинута. Без корпоративних елемената, без самоодлучивања, без стваралачких слобода, универзитет престаје то да буде и, у најбољем случају, постаје школа. Поред тога, овај Закон се показао као веома погодан инструмент за насиље коме су прибегли поједини декани постављени од Владе и као погодан инструмент за прогон студената, наставника и сарадника универзитета. Појаве стране бићу универзитета проистекле из примене овог закона су бројне и до данас нису све евидентирани. Овде ће бити наведене оне које су типичне:

а) Масовно присуство наоружаних лица на факултетима - од појединих наставника изабраних или радно ангажованих непосредном применом овог закона., преко параполицајских одреда који су играли улогу телохранитеља декана, безбужно туклии студенте у зградама факултета или физички удаљавали наставнике и сараднике из факултетских зграда или их спречавали да у њих уђу, до присуства редовне полиције у универзитетским и факултетским здањима - појаве су које нису забележене у историји универзитета у Србији. Атмосфера коју су такве појаве преузроковале тешко је нарушила колегијалне односе на факултетима и на универзитету.

б) Масовно отпуштање и дисциплинско кажњавање наставника и студената факултета, довеле је до тога да је око 200 наставника и сарадника удаљено са посла против своје воље или напустило универзитет не могавши да се сагласи са бруталном применом Закона о универзитету из 1998. године.

в) Неконтролисан масован упис студената, мимо педагошких критеријума и без обзира на техничку и кадровску опремљеност факултета је битно смањио квалитет наставе.

г) Акти самовоље октроисаних декана, акте разноврсних дискриминација на штету непоћудних професора и сарадника а у корист политичких истомисленика, као на пр. ускраћивање варијабилног дела зараде, онемогућавање напредовања упркос испуњености универзитетских критеријума, представља групу особито честих последица примене овог закона.

Неправедне и штетне последице примене овог закона у времену које није кратко (ове године у мају навршава се пуних три године од доношења и ступања на снагу Закона), морају се правним путем отклонити. За постизање тога циља, не виде се друга правна решења до оних која су понуђена у ст. 1, 2. и 4. члана 139. овог нацрта. Ставови у овом делу образовања основ су да се општи интерес за ретроактивност ових одредаба утврди.

Приликом формулисања одредаба ставова 1, 2. и 4. члана 139. прибегло се ниском нивоу ретроактивности: одлуке о избору или поновном избору стављају се законом ван снаге само ако их не потврде факултетска већа у остављеном року.

Поред тога, било је у пракси случајева да су се ове одлуке - упркос тексту Закона из 1998. године - ипак доносиле од стране факултетских већа, бар на неким факултетима. Та одважна пракса, којом

је чувано биће универзитета, заслужује да буде поштована и отуда оступање од правила које је садржано у ставу 3. члана 139. овог нацрта.

Одредба става 5. члана 139. овог нацрта нема ретроактивно, већ тренутно дејство, будући да се ради о правилу процесног карактера.

Одредба става 6. члана 139. је ретроактивна на исти начин као одредбе ст. 1, 2. и 4. овог члана.

У ставу 7. члана 139. предвиђена је законска реинтеграција отпуштених или дисциплински острањених наставника и сарадника. Ради се о одредби са ретроактивним дејством, јер се поништава престанак радног односа и његове правне последице. Овом ретроактивношћу се настоји поправити, односно ублажити штета. У осталом погледу важе објашњења дата уз ставове 1, 2. и 4. члана 139. овог нацрта.

Одредбе члана 140. Нацрта закона не захтевају посебно образложење. Оне су техничко-процедуралног карактера. Део одредбе садржане у ставу 1. овог члана - у којем се одређује звање на основу кога наставници или сарадници суделују у раду изборног већа - има ретроактивно дејство, које је нужна последица решења садржаних у ставовима 1. и 2. члана 139. Нацрта.

Одредбе члана 141. Нацрта имају ретроактивно дејство, са образложењем датим за члан 139. Нацрта закона.

Одредбе члана 142. Нацрта закона садржане у ст. 1, 2. и 3. имају за циљ раскид са правном неодговорношћу за политички, дисциплински и сваки други прогон, који се вршио злоупотребом положаја или овлашћења стечених на основу Закона о универзитету из 1998. године, чиме су се отворено кршила људска права и слободе, а у овом случају нарочито слобода научног и уметничког стваралаштва. Њих треба схватити као први корак академске заједнице у суочавању са прошлошћу - не само недавном - од доношења Закона о универзитету из 1998. године, већ вишедеценијском. Правна последица са којом се суочавају наставници, сарадници и други који су прогонили своје колеге или на други начин злоупотребљавали стечене положаје састоји се у дисциплинској одговорности. Овде нису у питању одредбе са ретроактивним дејством, изузев одредбе садржане у ставу 3. која се односи на рокове. Међу тежим повредама дисциплине у време ступања на снагу Закона о универзитету из 1998. године била је и злоупотреба положаја и прекорачење овлашћења (члан 101. став 2. тачка 5. Закона о радним односима Србије из 1996. године, ("Службени гласник Републике Србије", број 56/96). Да је било фактичке могућности за примену ове одредбе Закона о радним односима, они који су злоупотребљавали положај, прогањали своје колеге, спроводили самовољу, већ би морали бити дисциплински кажњавани. Овако, једини начин, да се примени право, које је већ морало бити примењено, јесте да се обавезу факултетска већа на покретање поступака и да се законом одреди ретроактивност у погледу рокова за покретање и вођење дисциплинских поступака. Та ретроактивност је оправдана истим оним општим интересом који је већ напред објашњен. У ставу 2. члана 142. пружа се могућност онима који су постали свесни своје правне одговорности да сами оду, а неправедно оптуженима да се одбране уз све гаранције које пружа Закон о радним односима.

ИВ СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона средства су обезбеђена у буџету
Републике.

4542001.192/3